

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт Харківської обласної військової адміністрації Режим доступу: <https://kharkivoda.gov.ua> (Дата звернення 18.11.2023 р.)
2. Ткаченко Т. І. Сталий розвиток туризму : теорія, методологія, реалії бізнесу : монографія. 2-ге вид., випр. та доп. К., 2009

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РИНКУ БУДІВЕЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ УКРАЇНИ

***ЖОВТЯК** Ганна Анатоліївна,
канд. екон. наук, доцент,
БЛОБОРОДОВ Віталій Юрійович,
здобувач вищої освіти
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова*

В умовах війни і в післявоєнний період діяльність будівельної сфери як ніколи актуальна для України. Будівельна галузь - фондоутворюючий сектор економіки України, тож вітчизняна сфера нерухомості має розвиватися, щоб відповідати світовим стандартам. Ринок будматеріалів безпосередньо пов'язаний з будівельним ринком та попит на них залежить від тенденцій будівельної сфери.

Ринок будівельних матеріалів суттєво скоротився з початком повномасштабного вторгнення. Деякі заводи були пошкоджені або зруйновані російськими обстрілами, інші знаходяться на тимчасово окупованих територіях. Тому ринок будівельних матеріалів зіткнувся зі значними проблемами свого майбутнього існування та розвитку.

Щонайменше 15% заводів і виробничих потужностей постраждали від повномасштабного вторгнення. В першу чергу це стосується східних і південних регіонів, а також таких областей, як Київська та Черкаська.

У 2022 році в Україні відзначився значний спад виробництва чорних металів, зменшившись на близько 70%. Виробництво сталі та прокату зазнало ще більшого зниження - на 72%. Приблизно 57% виробничих потужностей основних учасників ринку сухих будівельних сумішей тимчасово не використовуються через їхнє розташування на окупованих територіях, у зоні бойових дій або частково зруйнованих. На ринку скла прогнозується великий дефіцит. У інших галузях втрати не є критичними і не перевищують 20-25%, але передбачається помірний дефіцит і подальше зростання цін. [2].

Більшість портів не працюють, що обмежує обсяги імпорту та експорту матеріалів, оскільки сухохідні маршрути не здатні компенсувати цю втрату [1]. Виникають труднощі з внутрішнім транспортуванням від заводу до будівельного майданчика, часто через тимчасові склади.

Різке зниження обсягів закупівель товарів призводить до припинення робіт на більшості будівельних майданчиків та скорочення обсягів будівельних робіт на тих об'єктах, які відновили свою діяльність у 2022 році.

До всіх зазначених проблем додалося руйнування української енергетичної інфраструктури, яка безпосередньо пов'язана з виробничими системами.

Несприятливі курси валют, висока інфляція, яка у грудні 2022 року сягнула 26,6%, загальне падіння купівельної спроможності на внутрішньому ринку – не менш важливі проблеми, з якими стикається ринок будівельних матеріалів. Плюс проблема миттєвого ремонту виробничого обладнання через відсутність необхідних запчастин.

Після початку повномасштабного вторгнення в Україну ціни на будівельні матеріали щомісяця зростали на 12-17%. Це викликано девальвацією гривні, пошкодженням складів внаслідок бойових дій, проблемами з логістикою, залежністю від енергосистеми та зменшенням кількості працівників підприємств. Крім того, ціни на продукцію з ЄС зросли через підвищений попит після зняття карантинних обмежень.

Прогнозується збільшення попиту на будівельні матеріали для проведення капітального ремонту та будівництва на територіях, які були звільнені від окупації, або територіях, що постраждали внаслідок воєнних подій. Згідно з даними Київської школи економіки станом на січень 2023 року, російська агресія призвела до зруйнування цивільної інфраструктури на обсяг 137,8 млрд доларів, і особливо великі збитки зазнали житловий фонд, навчальні заклади, культурні, релігійні та спортивні об'єкти. Зокрема, шкоди, завдані житловому фонду, оцінюються в 54 мільярди доларів, і за період майже року інтенсивних бойових дій пошкоджено чи зруйновано 149,3 тис. житлових будинків. Найбільше постраждали регіони, де велися та тривають активні бойові дії.

Отже, попит на будматеріали залишається високим, пропозиція на ринку зменшилася, тому зниження або припинення зростання цін не очікується. Після перемоги доведеться багато будувати і перебудовувати. Тому зараз необхідно формувати стратегії подолання цих викликів – інакше вони застануть зненацька. Дефіцит будівельних матеріалів можна компенсувати шляхом створення сприятливих умов для будівництва нових або відновлення пошкоджених будівельних підприємств. Наприклад, на перші 2-3 роки надати землю в безоплатне користування. Також, нові заводи можуть звільнитися від податків громади на перший час, отримувати пільгові умови підведення інженерних комунікацій, тощо.

Список використаних джерел:

1. Бенч Н. В умовах війни: що відбувається у будівельному секторі. Інтерфакс-Україна. 2023. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/896001.html> (дата звернення 05.11.2023).

2. Соколов О. Основні тенденції ринку будівництва. 2023. URL: <https://commercialproperty.ua/interview/osnovni-tendentsii-rinku-budivnitstva/> (дата звернення 11.11.2023)

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

ЖОВТЯК Ганна Анатоліївна,

канд. екон. наук, доцент,

БОГДАНОВ Роман Фаритович,

здобувач вищої освіти

Харківський національний університет

міського господарства імені О. М. Бекетова

Сьогодні українська економіка перебуває в процесі поступового виходу зі стану шоку внаслідок широкомасштабного військового вторгнення РФ, яке завдало сильного удару всім її ланкам: скоротилося виробництво продукції, обсяги зовнішньої торгівлі, була зруйнована транспортно-логістична, маркетингова, соціальна та інженерна інфраструктури окремих регіонів, кадри перемістилися за кордон та на захід країни. Занепад економіки, відсутність надійної економічної бази, здатної забезпечити військові потреби, суттєво ускладнює ситуацію на фронті, перешкоджає успіхам Збройних Сил України. Тому вітчизняна економіка наразі стає одним із найважливіших фронтів, який визначатиме як подальший хід воєнних подій, так і здатність України за короткий час відновитися після закінчення війни.

Велику роль у цьому відіграє будівельна галузь. Сьогодні будівельна галузь стикається з серйозними викликами, які заважають стабілізувати її діяльність. Внаслідок бойових дій більшість будівельних підприємств припинили матеріально-технічні зв'язки з постачальниками, зменшився товарообіг, внаслідок чого вони працюють неритмічно, зазнали збитків, призупинено виробництво та реалізацію продукції, значно зросли витрати на будівництво та терміни спорудження об'єктів.

За рік війни, станом на лютий 2023-го, в Україні було зруйновано або пошкоджено понад 153 тисяч житлових об'єктів. Також ворог знищив 630 адміністративних будівель, понад 1,2 тис. медичних закладів, повністю знищив понад 900 навчальних закладів та пошкодив ще майже 2,2 тис. Колосальних втрат зазнали дорожня інфраструктура (спаплюжено 25 тис. км доріг і зруйновано 344 мости) і промисловість (пошкоджено або повністю знищено 426 великих і середніх підприємств). Сума збитків, завданих російськими агресорами українській інфраструктурі, а також житловим і нежитловим об'єктам, перевищує 143 мільярди доларів [2].

Треба пам'ятати і про виклики, вирішення яких є передумовою стабільного розвитку будівельної галузі. Перш за все, це брак будівельних матеріалів. Для відновлення зруйнованого війною житлового фонду